

ШУПЕР Владислав,

здобувач вищої освіти четвертого курсу факультету фахівців для підрозділів стратегічних розслідувань Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

ЯРОШЕНКО Артем,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права та процесу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В БЮДЖЕТНІЙ СФЕРІ

Контроль є важливою управлінською функцією і зазвичай здійснюється майже у всіх сферах діяльності держави та громадянського суспільства. Система контролю формує низку вимог до органів державної влади, місцевого самоврядування та їх посадових і службових осіб. Належна організація контролю за виконанням ними повноважень, передбачених чинним законодавством, виконанням вимог законів, рішень, розпоряджень, постанов та інших документів справляє значний вплив на коефіцієнт корисної дії роботи різних типів органів. Особливості діяльності посадових і службових осіб полягають у здійсненні систематичного контролю, який можна репрезентувати як необхідну умову виявлення та усунення недоліків у діяльності об'єктів управління та причин, що їх породжують.

Контроль є досить широким поняттям, а тому, на нашу, думку, немає необхідності звертатися до етимології та тлумачення даного поняття. Досить зазначити, що контроль – це не статичне явище, воно має динаміку, є перманентним та його можна розглядати як процес. Контроль як процес повинен забезпечувати відповідність функціонування об'єкта управління прийнятим управлінським рішенням і спрямований на успішне досягнення поставленої мети [1, с. 2].

Таким чином, до особливостей природи контролю як динамічного явища в організації діяльності посадових і службових осіб органів державної влади, місцевого самоврядування тощо належить здійснення цілеспрямованого впливу на об'єкти управління, який у теоретичному аспекті розглядається дещо диференційовано. Перш за все, це систематичний нагляд, який полягає у спостереженні зі діяльністю конкретних суб'єктів з метою виявлення недоліків у їх діяльності [1, с. 2].

Як уже зазначалося раніше, контроль можна поділити на різновиди, до

яких відноситься фінансовий контроль. Серед видів контролю йому належить провідне місце.

Фінансовий контроль – це комплексна і цілеспрямована фінансово-правова діяльність органів фінансового контролю щодо встановлення фактичного стану справ на підконтрольному об'єкті з питань, які стосуються його фінансово-господарської діяльності. Даний вид контролю передбачає перевірку господарських і фінансових операцій на предмет їх достовірності, законності, доцільності, ефективності та їх відповідності чинному законодавству. Базовою метою фінансового контролю є забезпечення законності, фінансової дисципліни і раціональності у процесі надходження або формування, розподілу, використання та відчуження активів з метою належної організації діяльності суб'єктів фінансових правовідносин. Фінансовий контроль відіграє значну роль у соціально-економічному розвитку та використанні активів суб'єктів господарської діяльності [1, с. 2].

Слід звернути увагу, що фінансовий контроль не є єдиним універсальним поняттям для даного виду контролю. Розрізняють серед багатьох інших його різновидів бюджетний контроль, який здійснюється в бюджетному процесі та спрямований на встановлення законності, достовірності, економічної ефективності діяльності учасників бюджетного процесу тощо. Так, бюджетний контроль є системою заходів органів державної влади та органів місцевого самоврядування, метою яких є забезпечення законності дій учасників бюджетного процесу під час складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджетів і звітування про їх виконання з використанням специфічних форм і методів їх організації.

Бюджетний контроль спрямований на забезпечення законності бюджетної діяльності, що означає контроль за дотриманням бюджетного законодавства всіма учасниками бюджетних відносин. Слід констатувати, що до сфери дії бюджетного контролю належать державний та місцеві бюджети, а також контроль за бюджетною діяльністю учасників бюджетних правовідносин. На нашу думку, слід звернути увагу на основні складові бюджетного контролю: об'єкти та суб'єкти. Щодо об'єктів, то до них слід віднести ті, що входять до сфер дії бюджетного контролю. Серед суб'єктів бюджетного контролю слід назвати органи державної влади, місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації державної та комунальної форми власності, їх посадові та службові особи. Виходячи із даного переліку, необхідно підкреслити, що бюджетний контроль розповсюджується на широке коло суб'єктів та відповідно до переліку об'єктів має дещо глобалізований характер. Це зумовлено значущістю питань прийняття бюджету та розподілення бюджетних коштів [3, с. 10-24].

Бюджетний контроль регламентується значною кількістю нормативно-правових актів в Україні. Серед основних слід виокремити: Бюджетний кодекс України, Господарський кодекс України, Кодекс України про

адміністративні правопорушення, Закони України «Про Рахункову палату», «Про основні засади здійснення фінансового державного контролю в Україні», низка постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України та інших органів законодавчої і виконавчої влади тощо [1, с. 13-14].

Відповідно до ст. 2 Бюджетного кодексу України «бюджетом є план формування та використання ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади та місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду» [2]. Виходячи із дефініції, поданої і кодифікованому законі, варто закріпити логічний висновок, що бюджетні кошти є публічними коштами, які можуть бути розподілені та використані в подальшому виключно в рамках положень бюджетного законодавства та бюджетних правовідносин тощо. Одним із елементів бюджетних правовідносин є бюджетний контроль, який є різновидом державного фінансового контролю, як уже було зазначено вище, однак має певні особливості.

На думку Д. Григор'єва до особливостей бюджетного контролю слід віднести:

- Бюджетний контроль має імперативно визначене коло об'єктів, щодо яких здійснюється, до яких відноситься Державний бюджет України та місцеві бюджети, прийняті у встановленому законодавством порядку;

- Важливим є те, що бюджетний контроль здійснюється не зовнішніми суб'єктами, а самими учасниками бюджетного процесу;

- Даний вид контролю регламентується спеціальними положеннями національного законодавства у бюджетній сфері;

- Бюджетний контроль реалізується на всіх стадіях бюджетного процесу, тобто, як нами було зауважено, він є перманентним та систематичним [4, с. 128].

Л.М. Самойлова вважає, що це неповний перелік особливостей бюджетного контролю та важливим є звернення до його специфіки через об'єкти, цілі, задачі, склад контролюючих органів, форми і методи контролю тощо. На нашу думку, доцільним було б наголосити на ще одній особливості бюджетного контролю, яка полягає в меті бюджетного контролю, яка дещо відрізняється від усіх інших різновидів контролю. Мета бюджетного контролю полягає в забезпеченні результативного та правомірного управління бюджетними коштами із дотриманням положень бюджетного законодавства, виконанні вимог прозорості та раціональності тощо [5, с. 13].

Отже, бюджетний контроль є різновидом державного фінансового контролю та полягає у забезпеченні ефективного управління бюджетними коштами відповідно до вимог чинного законодавства із врахуванням усіх особливостей даного виду контролю. Бюджетний контроль спрямований на забезпечення законності бюджетної діяльності, що означає контроль за дотриманням бюджетного законодавства всіма учасниками бюджетних відносин.

Список використаних джерел:

1. Особливості фінансово-бюджетного контролю. 2019 рік. Центральний Офіс реформ при Мінрегіоні. 16 с. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/370/control.pdf> (дата звернення: 25.10.2021).
2. Бюджетний кодекс України: Закон України в редакції від 29.09.2021 №2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 25.10.2021).
3. Латковський П. П. Правове регулювання бюджетного контролю в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2017. 24 с.
4. Григор'єв Д. Поняття та особливості бюджетного контролю в Україні. Підприємництво, господарство і право. Фінансове право. 2/2018. С. 124-130.
5. Самойлова Л. М. Контроль над виконанням бюджету у Франції: еволюція правового регулювання (рос. мовою) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.14. Державний університет – Вища школа економіки. М., 2008. 23 с.

ШУРГАНОВ Микита,

здобувач вищої освіти третього курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

РЕЗВОРОВИЧ Кристина,

кандидат юридичних наук, завідувач
кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ ПРИНЦИПІВ
ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА**

Проблемі класифікації принципів будь-якої галузі права приділяють велике теоретичне та практичне значення. Обумовлюється це явище тим, що процес класифікації принципів певної галузі права фіксує та встановлює закономірність зв'язків правовідносин (горизонтальний і вертикальний взаємозв'язки, які виникають між різними їх видами в межах одного і того самого роду). Дуже важливим аспектом ефективного використання даних принципів є створення сприятливих умов, які реалізують механізм їх подальшого пізнання і вдосконалення, а також формування необхідних передумов їх чіткого трактування, визначення місця і ролі в загальній